

становищем це – керівники, особи, які мають відносно високі статусні позиції й добре матеріальне забезпечення [1].

Отже, особи, які вчиняють злочини у бюджетній сфері, характеризуються високим інтелектуальним рівнем, цілеспрямованістю, високим становищем у суспільстві, цинічністю у своїх протиправних діяннях, що зумовлює високий рівень латентності злочинів у бюджетній сфері та труднощі в досягненні справедливого судового вирішення справи.

Перелік використаних джерел

1. Організація роботи підрозділів ДСБЕЗ МВС України з виявлення злочинів та інших правопорушень, що вчиняються у процесі проведення державних закупівель товарів, робіт та послуг (зокрема лікарських засобів та медичного обладнання) : метод. рекомендації / Сахарова О. Б., Близнюк І. Л., Собур С. В. та ін. Київ : Держ. наук.-дослід. ін-т МВС України, 2010. 74 с.

2. Василевич Я. В. Характеристика осіб, які вчиняють злочини в бюджетній сфері. *Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ*. 2016, № 1 (11). С. 84-95.

Олена Венгер

*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

Інна Зайцева-Калаур

*доцент кафедри кримінального права і процесу,
економічної безпеки та правоохоронної діяльності
Західноукраїнського національного університету*

ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Сьогодні в нашій державі питання захисту комерційної таємниці регулюються нормативно-правовими актами, що належать до різних галузей права та визначають здебільшого лише загальні засади правового регулювання таких відносин. Для визначення правового режиму охорони та захисту комерційної таємниці необхідно звертатись до окремих положень Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Законів України «Про зовнішньоекономічну діяльність»,

«Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію». Звичайно, оптимальним варіантом було би прийняття спеціального Закону, норми якого врегулювали б відносини щодо використання, охорони та захисту комерційної таємниці. Водночас уже довгий час така сфера залишається поза увагою вітчизняного законодавця.

Зважаючи на економічний ефект з використання відомостей, що становлять комерційну таємницю, зарубіжні країни ведуть постійну та ефективну законотворчу роботу у сфері охорони та захисту комерційно цінної інформації. Зокрема, у 2016 році Європейським Парламентом та Радою прийнято Директиву 2016/943 від 8 червня 2016 року про захист нерозкритих ноу-хау і комерційної інформації (комерційної таємниці) від їх незаконного придбання, використання та розголошення [1].

Директива вводить поняття «комерційна таємниця», визначає, що є законним і незаконним отриманням, використанням і розголошенням комерційної таємниці, встановлює процедури та засоби правового захисту при незаконному отриманні, використанні чи розголошенні комерційної таємниці.

У нашому дослідженні ми зупинимось на проблемах захисту комерційної таємниці під час здійснення судового провадження.

Так, частиною 2 статті 9 Директиви встановлено, що Державам-членам слід забезпечити, щоб компетентні судові органи за обґрунтованим клопотанням однієї зі сторін або за власною ініціативою могли вжити конкретні заходи, необхідні для збереження конфіденційності будь-якої комерційної таємниці, або передбачуваної комерційної таємниці, що використовуються чи згадуються під час судового провадження, яке здійснюється у зв'язку із незаконним одержанням, використанням та розголошенням комерційної таємниці [1].

Вище зазначені заходи передбачають:

1) обмеження доступу до документів, що містять комерційну таємницю чи відомості, які вважаються комерційною таємницею;

2) обмеження доступу до судових засідань, у яких може бути розголошена комерційна таємниця чи відомості, які вважаються комерційною таємницею, а також будь-які записи таких засідань надавати обмеженому колу осіб;

3) надання будь-яким іншим особам, які не входять до обмеженого кола осіб, неконфіденційну версію будь-якого судового

рішення, у якому відсутні фрагменти матеріалів, що містять комерційну таємницю [1].

Кількість осіб, згідно Директиви, не повинна бути більшою, ніж це необхідно для забезпечення дотримання прав сторін судового провадження на ефективний засіб правового захисту та на справедливий судовий розгляд, і має включати принаймні одну фізичну особу від кожної сторони та відповідного адвоката або іншого представника сторони у судовому процесі.

Такі положення Директиви, на наш погляд, є достатніми та обґрунтованими, оскільки передбачають можливість захисту комерційно цінної інформації шляхом обмеження доступу до матеріалів, які містять комерційно цінні відомості, так і обмеження щодо осіб, котрі мають доступ до інформації та можливості ознайомлення з матеріалами справи.

Захист комерційної таємниці за нормами національного законодавства здійснюється шляхом застосування загальних положень процесуального законодавства, що регламентують гласність судового процесу і обмежується лише можливістю проведення закритих судових засідань, до яких мають доступ лише учасники справи, а також особливим режимом проголошення судового рішення.

Так, відповідно до ч. 7 ст. 7 ЦПК України, ч. 8 ст. 8 ГПК України; ч. 8 ст. 10 КАС України, розгляд справи у закритому судовому засіданні проводиться у випадках, коли відкритий судовий розгляд може мати наслідком розголошення таємної чи іншої інформації, що охороняється законом. Під час такого розгляду можуть бути присутні лише учасники справи, а в разі необхідності – свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі. Суд попереджає зазначених осіб про обов'язок не розголошувати інформацію, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувається в закритому судовому засіданні [2; 3; 4].

Ч. 2 ст. 27 КПК України передбачено, що слідчий суддя, суд може прийняти рішення про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні впродовж усього судового провадження або його окремої частини, зокрема, якщо здійснення провадження у відкритому судовому засіданні може призвести до розголошення таємниці, що охороняється законом [5].

Інших норм, які б захищали комерційно цінну інформацію під час судового провадження чинними процесуальними кодексами не передбачено.

Таким чином, підтримуючи позиції багатьох науковців та практиків, наголошуємо на необхідності прийняття спеціального закону України щодо охорони та захисту комерційної таємниці, одним з положень якого слід прописати порядок захисту комерційної таємниці під час здійснення різних видів судового провадження.

Перелік використаних джерел

1. DIRECTIVE (EU) 2016/943 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. Official Journal of the European Union. URL: <https://wipolex.wipo.int/en/text/474499> (дата звернення: 12.02.2020).

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.

Валентин Галюк

*студент магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗЛОЧИН ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ»

В Україні екологічна безпека регламентована на конституційному рівні. Згідно зі статтею 16 Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [1]. Також Основним законом держави встановлено, що кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення [1]. Такі конституційні положення зобов'язують державну владу створювати